10- MA'RUZA

MAVZU. OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI ADLIYA VAZIRLIGI HUZURIDAGI INTELLEKTUAL MULK AGENTLIGIDAGI EHM UCHUN YARATILGAN DASTUR YOKI MA'LUMOTLAR BAZASIDAN DASTURIY GUVOHNOMA OLISHDA TAYYORLANADIGAN HUJJATLAR.

REJA:

- 1. Elektron hisoblash mashinalari uchun dasturni rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun talabnoma va ma'lumotlar bazasini rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun talabnoma tuzish, topshirish va ko'rib chiqish qoidalari.
- 2. EHM va MB rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun ariza namunasi. O'zgartirish(lar) kiritish uchun ariza namunasi. Tuzatish(lar) kiritish uchun ariza namunasi.
- 3. Oʻzbekiston Respublikasining davlat boji toʻgʻrisidagi qonuni.

Elektron hisoblash mashinalari uchun dasturlarni rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani va ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani tuzish, topshirish va koʻrib chiqish

QOIDALARI

Mazkur elektron hisoblash mashinalari uchun dasturlarni rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani va ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani tuzish, topshirish va koʻrib chiqish Qoidalari (bundan keyin matnda Qoidalar deb keltiriladi) Oʻzbekiston Respublikasining "Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarining huquqiy himoyasi toʻgʻrisida"gi Qonuniga muvofiq ishlab chiqilgan hamda elektron hisoblash mashinalari uchun dasturlarni rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani va ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnomani tuzish, topshirish va koʻrib chiqish tartibini belgilaydi.

Qisqartirmalar ro'yxati

Qonun — Oʻzbekiston Respublikasining "Elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarining huquqiy himoyasi toʻgʻrisida"gi Qonuni;

Agentlik — Oʻzbekiston Respublikasi Intellektual mulk agentligi;

talabnoma — EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnoma;

huquq egasi — muallif, uning vorisi, shuningdek, qonunga muvofiq yoki shartnoma asosida shaxsiy va mulkiy mutlaq huquqqa ega boʻlgan istalgan jismoniy yoki yuridik shaxs;

MO'T — mashinada o'qiladigan axborot tashuvchi.

1-§. EHM uchun dasturni yoki ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnoma

- 1. Qonunning 9-moddasi ikkinchi qismiga muvofiq talabnoma bitta EHM uchun dasturga yoki ma'lumotlar bazasiga oid boʻlishi lozim.
 - 2. Talabnoma quyidagilarni oʻz ichiga olishi kerak:
- a) EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi muallifi (hammualliflar) va nomiga ro'yxatdan o'tkazish so'ralayotgan shaxs (bundan buyon matnda talabnoma beruvchi deb keltiriladi), shuningdek, uning (ularning) turar joyi yoki manzili ko'rsatilgan rasmiy ro'yxatdan o'tkazish so'ralgan ariza;
- b) depozitga qoʻyiladigan EHM uchun dasturni yoki ma'lumotlar bazasini identifikatsiyalovchi materiallar, shu jumladan, referat;
- 3. Arizaga belgilangan miqdorda toʻlov toʻlanganligini tasdiqlovchi yoxud toʻlov toʻlashdan ozod qilish, shuningdek, uning miqdorini kamaytirish asoslarini tasdiqlovchi hujjat ilova qilinadi.

Roʻyxatdan oʻtkazish uchun toʻlov miqdori va uni toʻlash muddati, toʻlov toʻlashdan ozod qilish, toʻlov miqdorini kamaytirish yoki uni qaytarish asoslari, shuningdek, roʻyxatdan oʻtkazish

uchun toʻlov summasidan foydalanish tartibi Oʻzbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan belgilanadi.

- 4. Vakil orqali topshirilgan arizaga talabnoma beruvchi tomonidan berilgan va vakilning vakolatlarini tasdiqlaydigan ishonchnoma, yoxud ishonchnoma nusxasi ilova etiladi.
 - 5. Talabnoma materiallari bir nusxada taqdim etiladi.
 - 6. Talabnoma hujjatlari oʻzbek yoki rus tilida taqdim etiladi.

Agar hujjatlar oʻzga tilda tuzilgan boʻlsa, u holda talabnomaga ularning oʻzbek yoki rus tilidagi tarjimasi ilova etiladi. Talabnoma materiallari tarjimasi tarjimani bajargan shaxs imzosi bilan tasdiqlanadi.

7. Rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun ariza ushbu Qoidalarga 1-ilovada keltirilgan shaklda, oʻzbek yoki rus tilida topshiriladi.

Agar qandaydir ma'lumotlarni tegishli grafalarda toʻliq joylashtirishning iloji boʻlmasa, u holda ular arizaning tegishli grafasida: "davomini qoʻshimcha varaqda qarang" deb koʻrsatilgan holda xuddi oʻsha shaklda qoʻshimcha varaqda keltiriladi.

Talabnoma beruvchining nomlanishi, asar (EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi) ning nomi iloji boricha oʻzbek yoki rus tilida taqdim etiladi.

Xorijiy ism-familiyalar, korxonalar va asarlarning (EHM uchun dasturlar yoki ma'lumotlar bazasi) nomlari o'zbek yoki rus tilidagi transliteratsiyada ko'rsatiladi.

- 8. Arizadagi "Ariza" soʻzi tepasidagi grafalar talabnoma materiallari Agentlikka kelib tushgandan keyin rekvizitlarni kiritish uchun moʻljallangan va talabnoma beruvchi tomonidan toʻldirilmaydi.
- 9. (71)-kod ostidagi "Huquq egasi (Talabnoma beruvchi)" grafasida, talabnoma beruvchi (talabnoma beruvchilar) toʻgʻrisida ma'lumotlar keltiriladi: jismoniy shaxsning familiyasi, ismi (otasining ismi), bunda familiya ismdan avval koʻrsatiladi, yoki yuridik shaxsning rasmiy nomi (ta'sis hujjati boʻyicha), shuningdek tegishlicha ularning turar joylari yoki manzillari, shu jumladan mamlakatning rasmiy nomi va toʻliq pochta manzili va BIMTning ST.3 standarti boʻyicha mamlakat kodi (agar u oʻrnatilgan boʻlsa).

Agar talabnoma beruvchilar bir nechta boʻlsa, koʻrsatilgan ma'lumotlar ularning har biri uchun keltiriladi.

EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi mualliflari bo'lgan talabnoma beruvchilarning turar joylari to'g'risidagi ma'lumotlar ushbu grafada keltirilmaydi, balki faqat arizaning (72)-kod ostidagi "Muallif(lar)" grafasida bayon etiladi.

Shu grafaning oʻzida talabnoma beruvchi EHM uchun dasturning yoki ma'lumotlar bazasining muallifi, muallifning ish beruvchisi yoki muallifning yoxud muallif ish beruvchisining huquqiy vorisi ekanligi tegishli katakchada "X" belgisini qoʻyish bilan belgilanadi.

Nomiga roʻyxatdan oʻtkazish soʻralayotgan Oʻzbekiston Respublikasi korxonalari uchun OKPO kodi koʻrsatiladi.

Nomiga roʻyxatdan oʻtkazish soʻralayotgan Oʻzbekiston Respublikasidan tashqarida yashovchi chet ellik yuridik shaxslar yoki jismoniy shaxslar uchun BIMT ST.3 standarti boʻyicha mamlakat kodi (agar u belgilangan boʻlsa) koʻrsatiladi.

- 10. (54)-kod ostidagi "Roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi nomi" grafasida roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi nomi koʻrsatiladi.
- 11. "Avvalgi yoki muqobil nomi" grafasida EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasining avvalgi yoki muqobil nomi koʻrsatiladi. Ushbu grafa roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi avval "Roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi nomi" grafasida koʻrsatilgandan boshqacha nomlangan yoki ayni paytda boshqa nomga (qoʻshimcha ravishda) ega boʻlgan hollarda toʻldiriladi.
- 12. "Tarkibli asar nomi" grafasida roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini qism sifatida oʻz tarkibiga olgan tarkibli asar nomi koʻrsatiladi. Ushbu grafa roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi tarkibli asarning bir qismi hisoblanganda toʻldiriladi.

- 13. Ushbu EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnoma topshirilgunga qadar roʻyxatdan oʻtkazish fakti mavjud boʻlgan hollarda toʻldiriladigan "Avval roʻyxatdan oʻtkazilganligi toʻgʻrisida ma'lumotlar" grafasida avvalgi roʻyxatdan oʻtkazilish raqami va sanasi koʻrsatiladi.
- 14. "Ro'yxatdan o'tkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi yaratilgan sana" grafasida Ro'yxatdan o'tkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi yaratilgan sana ko'rsatiladi.
- 15. "Ro'yxatdan o'tkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi birinchi bor nashr qilingan joy va sana" grafasida ro'yxatdan o'tkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi birinchi bor nashr qilingan mamlakat va sana ko'rsatiladi.
- 16. "Mualliflik huquqi obyektlari bo'lgan asarlar to'g'risida ma'lumotlar" grafasida ro'yxatdan o'tkazilayotgan EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini yaratishda foydalanilgan, mualliflik huquqi obyektlari hisoblangan asarlar to'g'risida ma'lumotlar keltiriladi.
- 17. (98)-kod ostidagi "Yozishmalar uchun manzil" grafada pochta orqali tez yetkazib berish bo'yicha odatdagi talablarni qondiradigan yozishmalar uchun manzil, xat oluvchining ismi yoki nomi, va telefon, teleks, faks raqamlari, e-mail (agar ular bo'lsa) keltiriladi.

Yozishmalar uchun manzil sifatida, jumladan, Oʻzbekiston Respublikasida yashovchi talabnoma beruvchi (talabnoma beruvchilardan biri) — jismoniy shaxsning turar joyi manzili, yoki Oʻzbekiston Respublikasidagi talabnoma beruvchi — yuridik shaxsning joylashgan joyi manzili, yoki huquq egasi vakilining manzili koʻrsatilishi mumkin.

Arizada yozishmalar uchun manzil koʻrsatilmagan taqdirda bunday manzil sifatida huquq egasi vakili joylashgan manzili hisoblanadi, aks holda — Oʻzbekiston Respublikasi hududida manzilga ega boʻlsa, arizaning talabnoma beruvchi toʻgʻrisidagi ma'lumotlarga taalluqli grafalarida talabnoma beruvchining (talabnoma beruvchilar bir nechta boʻlsa ulardan birinchisining) manzili hisoblanadi.

18. "Ilova qilinadigan hujjatlar ro'yxati" grafasi ilova qilinayotgan hujjatlar nusxalari va har bir nusxadagi varaqlar soni ko'rsatilgan holda tegishli katakchalarda "X" belgisini qo'yib chiqish orqali to'ldiriladi.

Turi ariza formasida koʻzda tutilmagan ("boshqa hujjat") ilova qilinadigan hujjatlar uchun ularning vazifasi aniq koʻrsatiladi.

- 19. (72)-kod ostidagi "Mualliflar" grafasi va "Toʻliq turar manzili" grafasida muallif (mualliflar) toʻgʻrisida ma'lumotlar keltiriladi: familiyasi, ismi (otasining ismi), mamlakat nomi va uning BIMT ST.3 standarti boʻyicha kodini oʻz ichiga olgan toʻliq turar joyi pochta manzili.
- 20. Agar muallif EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini rasmiy ro'yxatdan o'tkazilganligi to'g'risida ma'lumotlarni e'lon qilishda muallif sifatida eslatilmaslikni (ya'ni, anonim holda qolishni) so'ragan bo'lsa yoki taxallus ostida eslatilishni istagan xollarda "E'lon qilinganida muallif eslatib o'tilsin" grafasining tegishli hoshiyalarida "X" belgisi qo'yiladi. Keyingi holatda ushbu grafaning o'zida uning taxallusi keltiriladi.
- 21. Arizaning oxirgi "Imzo" grafasini, imzo qoʻyish sanasini koʻrsatgan holda toʻldirish barcha hollarda majburiydir.

Ariza talabnoma beruvchi tomonidan imzolanadi. Yuridik shaxs nomidan ariza korxona, tashkilot rahbari yoki rahbar tomonidan vakil qilingan boshqa shaxs tomonidan uning lavozimi koʻrsatilgan holda imzolanadi. Imzo muhr bilan tasdiqlanadi.

Imzolar imzo qoʻyuvchi shaxsning familiyasi va ismi-shariflari koʻrsatilgan holda ochib beriladi.

Ariza ikki va undan koʻp talabnoma beruvchilar tomonidan topshirilayotgan holatda ariza ularning har biri tomonidan imzolanadi, u boʻyicha yozishma esa buning uchun vakolatli boʻlgan bitta talabnoma beruvchi bilan, arizaning tegishli grafasida keltirilgan manzil orqali amalga oshiriladi.

Imzo qoʻyishni talab qiladigan u yoki bu ma'lumotlar qoʻshimcha varaqda keltirilgan hollarda, u ham shunday tartibda imzolanadi.

Nomiga roʻyxatdan oʻtkazilishi soʻralayotgan talabnoma beruvchining imzosi har bir qoʻshimcha varaqda keltirilishi majburiydir.

- 22. EHM uchun dasturni identifikatsiya qiluvchi materiallar dastlabki matnning (toʻliq yoki fragmentlari) bosmadan chiqarilgan shaklida 70 betgacha hajmda taqdim etiladi. Deponentlanadigan materiallarning boshqa shaklda taqdim etilishiga talabnoma beruvchining bunday shakl roʻyxatdan oʻtkazilayotgan EHM uchun dasturning identifikatsiya qilinishini koʻproq ta'minlashi toʻgʻrisida izohi mavjud boʻlganida yoʻl qoʻyiladi. Ushbu materiallarning tarkibiga uni ishlab chiqish davomida olingan tayyorlov materiallarini hamda uning tomonidan hosil qilinadigan istalgan vizual qabul qilinadigan shakldagi yoki texnik axborot tashuvchilardagi fayllar koʻrinishidagi audiovizual tasvirlarni, va shuningdek, zaruriyatga qarab texnik axborot tashuvchilardagi ijro etuvchi modullarni kiritishga yoʻl qoʻyiladi.
- 23. Fragmentlardan iborat boʻlgan dastlabki matnning bosmadan chiqarilgan varianti taqdim etilganda betlar boshdan oxir raqamlanishdan tashqari qavslarda koʻrsatilgan ularning dastlabki matnning toʻliq bosmadan chiqarilgan variantida egallagan holatini aks ettiruvchi raqamlanishga ega boʻlishi mumkin.
- 24. Roʻyxatdan oʻtkazilayotgan ma'lumotlar bazasini identifikatsiya qilish maqsadida undagi ma'lumotlarni taqdim etishning obyektiv shakli va majmuaviyligini tashkillash hamda ularni bir tizimga keltirish aks etgan, ushbu ma'lumotlarni 70 betgacha hajmda EHM yordamida topish va ishlov berishga imkon beradigan materiallar taqdim qilinadi.
- 25. EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasini identifikatsiya qiladigan deponentlangan materiallar broshyura qilingan va tikilgan koʻrinishda taqdim etiladi, bunda tikilgan va raqamlangan betlar soni soʻnggi varaqning orqa tarafidagi tikuvchi ip uchlarini birlashtiruvchi va huquq egasi (uning vakili) tomonidan imzolangan yorliqda koʻrsatiladi. Materiallar obyektning nomi, huquq egasi va barcha mualliflar koʻrsatilgan titul varagʻini oʻz ichiga olishi kerak.
- 26. Agar EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun talabnoma topshirilgan vaqtda nashr qilingan bo'lsa, huquq egasi mualliflik huquqini muhofaza qilish belgisini ko'rsatishi mumkin.
- 27. EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasi uchun referat quyidagi ma'lumotlarni o'z ichiga oladi:
- a) EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasining nomi (arizada qanday ko'rsatilgan bo'lsa, shunday);
- b) EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasining vazifasi, qo'llanilish sohasi va funksional imkoniyatlari ochib berilgan annotatsiya. Annotatsiyaning hajmi 700 ta belgidan oshmasligi lozim;
 - v) ishlatiladigan EHM tipi;
 - g) dastur tili (EHM uchun dasturga);
 - d) ma'lumotlar bazasini boshqarish turi va versiyasi (ma'lumotlar bazasi uchun);
 - e) operatsion tizim turi va versiyasi;
- j) EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasining mashinada oʻqiladigan shakldagi kilobaytlardagi hajmi.
- 28. Talabnomada axloq-odob va ijtimoiy tartibga zid iboralar, rasmlar, tasvirlar va boshqa materiallar; boshqa shaxslarning talabnomalari yoki asarlariga nisbatan iltifotsiz fikrlar; talabnomaga ochiqdan-ochiq taalluqli boʻlmagan yoxud talabnoma hujjatlarini ushbu Qoidalarning talablariga muvofiq deb e'tirof etish uchun zarur boʻlmagan ma'lumotlar va fikrlar boʻlmasligi lozim.
- 29. EHM uchun dastur yoki ma'lumotlar bazasining annotatsiyasida va uni tushuntirib beruvchi materiallarda standartlashtirilgan atamalar va qisqartmalar, ular mavjud bo'lmagan hollarda esa ilmiy va texnikaviy adabiyotlarda qabul qilingan atamalar va qisqartmalar qo'llaniladi.

Ilmiy-texnikaviy adabiyotlarda keng qoʻllanilmaydigan atama va ishoralar ishlatilganda, ularning ma'nosi matnda birinchi marta qoʻllanilganda tushuntirib oʻtiladi.

Ilmiy-texnikaviy adabiyotlarda ilmiy boʻlmagan tushunchalarni ta'riflovchi deb hisoblangan terminlardan foydalanishga yoʻl qoʻyilmaydi.

Hamma shartli belgilar rasshifrovka qilinishi lozim.

1. EHM va MB rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun ariza namunasi.

EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasiga mualliflik, shuningdek muallifning (mualliflarning) yoki o'zga huquq egasining shaxsiy va mulkiy huquqlari amaldagi qonun

Hujjatlar



- Elektron hisoblash mashinalari uchun dasturni rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnoma va ma'lumotlar bazasini rasmiy roʻyxatdan oʻtkazish uchun talabnoma tuzish, topshirish va koʻrib chiqish qoidalari
- 2 EHM va MB rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun ariza namunasi
- 3 Oʻzgartirish(lar) kiritish uchun ariza namunasi
- 4 Tuzatish(lar) kiritish uchun ariza namunasi
- 5 Oʻzbekiston Respublikasining davlat boji toʻgʻrisidagi qonuni

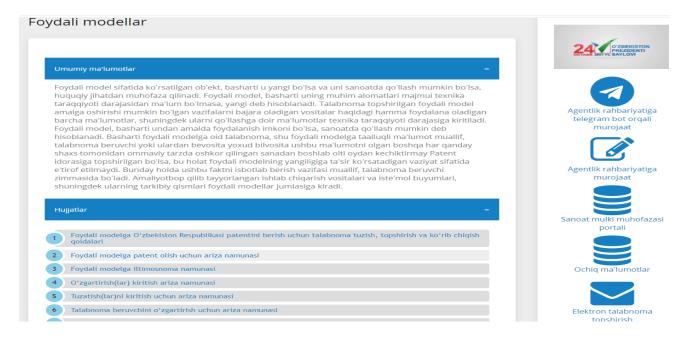
hujjatlariga muvofiq aniqlanadi. EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasining muallifi (mualliflari) yohud o'zga huquq egasi EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasini modifikasiyalashni, shu jumladan dasturni bir dasturlash tilidan boshqa tilga o'tkazishni amalga oshirish va (yoki) amalga oshirishga ruxsat etish borasida mutlaq huquqqa ham egadir.EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mulkiy huquqlar shartnoma bo'yicha o'zga jismoniy yoki yuridik shaxslarga to'liq yoki qisman o'tkazilishi mumkin. Shartnoma yozma shaklda tuziladi va unda albatta quyidagilar belgilab qo'yiladi: EHM uchun yaratilgan dastur yoki ma'lumotlar bazasidan foydalanish hajmi va usullari, haq to'lash tartibi va mukofot puli miqdori, shartnomaning amal qilish muddati. EHM uchun yaratilgan dasturlar yoki ma'lumotlar bazasiga bo'lgan mulkiy huquqlar qonunda belgilangan tartibda meros bo'lib o'tadi.

Foydali model sifatida koʻrsatilgan ob'ekt, basharti u yangi boʻlsa va uni sanoatda qoʻllash mumkin boʻlsa, huquqiy jihatdan muhofaza qilinadi. Foydali model, basharti uning muhim alomatlari majmui texnika taraqqiyoti darajasidan ma'lum boʻlmasa, yangi deb hisoblanadi. Talabnoma topshirilgan foydali model amalga oshirishi mumkin boʻlgan vazifalarni bajara oladigan vositalar haqidagi hamma foydalana oladigan barcha ma'lumotlar, shuningdek ularni qoʻllashga doir ma'lumotlar texnika taraqqiyoti darajasiga kiritiladi. Foydali model, basharti undan amalda foydalanish imkoni boʻlsa, sanoatda qoʻllash mumkin deb hisoblanadi. Basharti foydali modelga oid talabnoma, shu foydali modelga taalluqli ma'lumot muallif, talabnoma beruvchi yoki ulardan bevosita yoxud bilvosita ushbu ma'lumotni olgan boshqa har qanday shaxs tomonidan ommaviy tarzda oshkor qilingan sanadan boshlab olti oydan kechiktirmay Patent idorasiga topshirilgan boʻlsa, bu holat foydali modelning yangiligiga ta'sir koʻrsatadigan vaziyat sifatida e'tirof etilmaydi. Bunday holda ushbu faktni isbotlab berish vazifasi muallif, talabnoma beruvchi zimmasida boʻladi. Amaliyotbop qilib tayyorlangan ishlab chiqarish vositalari va iste'mol buyumlari, shuningdek ularning tarkibiy qismlari foydali modellar jumlasiga kiradi.

2. O'zbekiston Respublikasining daylat boji to'g'risidagi qonuni.

Davlat boji quyidagilardan undiriladi:

1) fuqarolik ishlari boʻyicha sudlarga beriladigan da'vo arizalaridan, davlat boshqaruvi organlarining, ma'muriy-huquqiy faoliyatni amalga oshirishga vakolatli boʻlgan boshqa organlarning, fuqarolar oʻzini oʻzi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining qarorlari, harakatlari (harakatsizligi) ustidan berilgan arizalardan (shikoyatlardan), alohida tartibda yuritiladigan ishlarga doir arizalardan, fuqarolik ishlari boʻyicha sudlarning hal qiluv qarorlari, ish yuritishni tugatish toʻgʻrisidagi, da'voni koʻrmasdan qoldirish toʻgʻrisidagi, sud jarimalarini solish toʻgʻrisidagi ajrimlar ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya shikoyatlaridan va nazorat tartibidagi shikoyatlardan, hakamlik sudining hal qiluv qarorlari yuzasidan nizolashish haqidagi arizalardan, hakamlik sudining hal qiluv qarorlari yuzasidan nizolashish haqidagi, hakamlik sudining hal qiluv qarorlarini majburiy ijro etish uchun ijro varaqasi berish toʻgʻrisidagi ishlar yuzasidan fuqarolik ishlari boʻyicha sud ajrimlari ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya shikoyatlaridan va nazorat tartibidagi shikoyatlardan, chet davlat sudining hamda chet davlat hakamlik sudining (arbitrajining) hal qiluv qarorini tan olish va ijroga qaratish haqidagi arizalardan, chet davlat sudining hamda chet davlat hakamlik sudining (arbitrajining) hal qiluv



qarorini tan olish va ijroga qaratish toʻgʻrisidagi ishlar yuzasidan fuqarolik ishlari boʻyicha sud ajrimlari ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya shikoyatlaridan va nazorat tartibidagi shikoyatlardan, shuningdek fuqarolik ishlari boʻyicha sudlar tomonidan hujjatlarning dublikatlarini va koʻchirma nusxalarini berganlik uchun;

- 2) iqtisodiy sudlarga beriladigan da'vo arizalaridan, tashkilotlarni va fuqarolarni bankrot deb topish toʻgʻrisidagi arizalardan, nizo predmetiga nisbatan mustaqil talablar bilan arz qiluvchi uchinchi shaxs sifatida ishga kirishish haqidagi arizalardan, iqtisodiyot sohasida yuridik shaxslar va yakka tartibdagi tadbirkorlarning huquqlari yuzaga kelishi, oʻzgarishi yoki bekor boʻlishi uchun ahamiyatga ega bo'lgan faktlarni aniqlash to'g'risidagi arizalardan, iqtisodiy sudning hal qiluv qarorlari, ish yuritishni tugatish haqidagi, da'voni ko'rmasdan qoldirish to'g'risidagi, sud jarimalarini solish haqidagi ajrimlar ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya va nazorat shikoyatlaridan, hakamlik sudining hal qiluv qarorlari yuzasidan nizolashish toʻgʻrisidagi, hakamlik sudining hal qiluv qarorlarini majburiy ijro etish uchun ijro varaqasi berish haqidagi arizalardan, hakamlik sudining hal qiluv qarorlari yuzasidan nizolashish toʻgʻrisidagi, hakamlik sudining hal qiluv qarorlarini majburiy ijro etish uchun ijro varaqasi berish haqidagi ishlar boʻyicha iqtisodiy sud ajrimlari ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya va nazorat shikoyatlaridan, chet davlat sudining (arbitrajining) hal qiluv qarorini tan olish va ijroga qaratish toʻgʻrisidagi arizalardan, chet davlat sudining (arbitrajining) hal qiluv qarorini tan olish va ijroga qaratish haqidagi ishlar bo'yicha sud ajrimlari ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya va nazorat shikoyatlaridan, shuningdek iqtisodiy sudlar tomonidan hujjatlarning dublikatlarini va koʻchirma nusxalarini berganlik uchun;
- 3) ma'muriy sudlarga beriladigan idoraviy normativ-huquqiy hujjatlar yuzasidan nizolashish toʻgʻrisidagi arizalardan, davlat boshqaruvi organlarining, ma'muriy-huquqiy faoliyatni amalga oshirishga vakolatli boʻlgan boshqa organlarning, fuqarolar oʻzini oʻzi boshqarish organlarining va ular mansabdor shaxslarining qarorlari, harakatlari (harakatsizligi) yuzasidan nizolashish toʻgʻrisidagi, saylov komissiyalarining harakatlari (qarorlari) yuzasidan nizolashish haqidagi, notarial harakatni sodir etishni, fuqarolik holati dalolatnomalarining yozuvlarini qayd etishni rad etganlik yuzasidan nizolashish yoxud notariusning yoki fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etish organi mansabdor shaxsining harakatlari (harakatsizligi) yuzasidan nizolashish toʻgʻrisidagi, davlat roʻyxatidan oʻtkazishni rad etganlik yoxud belgilangan muddatda davlat roʻyxatidan oʻtkazishdan boʻyin tovlaganlik ustidan beriladigan shikoyatlardan, ma'muriy sudlarning hal qiluv qarorlari, ish yuritishni tugatish toʻgʻrisidagi, da'voni koʻrmasdan qoldirish haqidagi, sud jarimalarini solish toʻgʻrisidagi ajrimlar ustidan beriladigan apellatsiya, kassatsiya va nazorat shikoyatlaridan, shuningdek ma'muriy sudlar tomonidan hujjatlarning dublikatlarini va koʻchirma nusxalarini berganlik uchun;
- 4) notariuslar va Oʻzbekiston Respublikasining konsullari tomonidan notarial harakatlarni amalga oshirganlik uchun;
- 5) fuqarolik holati dalolatnomalarini qayd etganlik uchun, shuningdek fuqarolarga fuqarolik holati dalolatnomalari qayd etilganligi toʻgʻrisida takroriy guvohnoma berganlik uchun hamda fuqarolik holati dalolatnomalari yozuviga oʻzgartishlar, qoʻshimchalar, tuzatishlar kiritilishi va uning qayta tiklanishi munosabati bilan guvohnoma berganlik uchun;
- 6) Oʻzbekiston Respublikasi fuqarosining biometrik pasportini, shu jumladan chet elga chiqish uchun, shuningdek fuqaroligi boʻlmagan shaxsning biometrik yoʻl hujjati berilganligi uchun, chet eldan Oʻzbekiston Respublikasiga kirish huquqini beruvchi hujjatlarni, Oʻzbekiston Respublikasiga taklif qilish toʻgʻrisida hujjatlarni berganlik uchun, yashash guvohnomasini berganlik yoki uning muddatini uzaytirganlik uchun, shuningdek Oʻzbekiston Respublikasining fuqaroligiga qabul qilish, uni tiklash va undan chiqish toʻgʻrisidagi iltimosnomalardan yoki Oʻzbekiston Respublikasining fuqarosi deb tan olish toʻgʻrisidagi arizalardan, Oʻzbekiston Respublikasi fuqarolarini turar joyga qayd etganlik va roʻyxatdan chiqarganlik, turgan joyi boʻyicha hisobga olganlik uchun, shuningdek chet davlatlar fuqarolarini hamda fuqaroligi boʻlmagan shaxslarni turar joyga qayd etganlik va roʻyxatdan chiqarganlik uchun;

- 7) yuridik shaxslarni va yakka tartibdagi tadbirkorlarni davlat roʻyxatidan oʻtkazganlik uchun;
 - 8) ov qilish huquqiga doir ruxsatnoma berganlik uchun;
- 9) ixtirolar, foydali modellar, sanoat namunalari, seleksiya yutuqlari, tovar belgilari, xizmat koʻrsatish belgilari, tovar kelib chiqqan joy nomlari, integral mikrosxemalar topologiyalari, elektron hisoblash mashinalari uchun yaratilgan dasturlar va ma'lumotlar bazalarini huquqiy himoya qilish uchun;
- 10) chet ellik yuridik shaxslardan koʻrgazma yuklarini rasmiylashtirganlik, chet ellik yuridik shaxslarga bojxona yuk deklaratsiyasi blanklarini realizatsiya qilganlik uchun;
- 11) xalqaro jamoat tashkilotlarini roʻyxatga olganlik, nodavlat notijorat tashkilotlarini, shu jumladan diniy tashkilotlar, xalqaro va chet el nodavlat notijorat tashkilotlarining vakolatxonalari va filiallari xodimlarini, shuningdek ularning qaramogʻida boʻlgan oila a'zolarini akkreditatsiya qilganlik, maxsus roʻyxatga olinishi kerak boʻlgan mol-mulkni boshqa shaxsga berish shartnomalarini tasdiqlaganlik, baholanishi lozim boʻlgan boshqa shartnomalarni tasdiqlaganlik, Oʻzbekiston Respublikasi fuqarolarining chet ellik fuqarolari bilan nikohlarini, shuningdek chet ellik fuqarolarning oʻzaro nikohlarini roʻyxatdan oʻtkazganlik, Oʻzbekiston Respublikasi fuqarolarining chet ellik fuqarolar bilan hamda belgilangan tartibda bedarak yoʻqolgan yoki aqliy zaiflik yoki ruhiy kasallik tufayli muomalaga layoqatsiz deb topilgan shaxslar bilan yoki jinoyati uchun kamida uch yil muddatga ozodlikdan mahrum qilishga hukm qilingan shaxslar bilan nikohini bekor qilishni roʻyxatdan oʻtkazganlik uchun;

Nazorat savollari:

- 1. EHM va MB rasmiy ro'yxatdan o'tkazish uchun qanday ariza beriladi?
- 2. Oʻzgartirish(lar) kiritish uchun qanday ariza beriladi?
- 3. Tuzatish(lar) kiritish uchun qanday ariza beriladi?
- 4. Oʻzbekiston Respublikasining davlat boji toʻgʻrisidagi qonunini tushuntirib bering?